

גחלים לוחשות, רוח קדים מאיימת וכבאים אין: יציבות המערכת ביו"ש בסיכון חמור

20.04.2026 | קובי מיכאל | written by

עיקרי הדברים

- הירידה בפיגועים מאז 2024 אינה משקפת רגיעה אמיתית אלא דיכוי זמני של איום בסיסי מתמשך.
- הטרור הפלסטיני נותר בעל מוטיבציה גבוהה ואף מתפתח מבנית, גם כאשר מספר הפיגועים המוצלחים יורד [1] כפי שמעידים נתוני הסיכולים הגבוהים והתרחבות תשתיות הטרור.
- מאמצי הסיכול של ישראל הם גורם מייצב מרכזי, אך בו-זמנית יוצרים חיכוך, נפגעים ותסיסה [2] ולכן פועלים גם כגורם מסלים.
- הרשות הפלסטינית נמצאת בתהליך שחיקה עמוק [3] אובדן משילות, משבר לגיטימציה ציבורית והיחלשות מנגנוני הביטחון מגבירים את הסיכון להתפרקות ולכאוס ביום שאחרי אבו מאזן.
- המצב הכלכלי מהווה גורם מערער משמעותי [4] אבטלה גבוהה, קריסת הכנסות הרש"פ והגבלות תנועה מייצרים תסכול עמוק ומהווים קרקע פורייה לגיוס לטרור.
- עלייה בטרור יהודי ובפשיעה לאומנית מחמירה את המצב, הן בהיבט הביטחוני והן בהיבט המדיני-בינלאומי, תוך פגיעה באכיפה ובמשילות הישראלית.
- התרחבות ההתיישבות והגברת האכיפה בשטחי C מגבירות חיכוך ותסכול פלסטיני, ומחזקות את תפיסת הסיפוח בפועל.
- שיתוף הפעולה הביטחוני עם הרש"פ תורם ליציבות, אך פוגע בלגיטימציה שלה בעיני הציבור הפלסטיני.
- הזירה האזורית משפיעה על היציבות [5] מעורבות איראן, חיזבאללה ושחקנים עוינים מגבירה את פוטנציאל ההסלמה, בעוד שחקנים פרגמטיים (ארה"ב, מצרים, ירדן) פועלים לריסון.
- אין כיום אופק מדיני רלוונטי, והפער בין הצדדים הופך כל שיח מדיני לחסר משמעות אופרטיבית [6] מה שמעמיק את תחושת הסטגנציה והייאוש.
- המציאות הנוכחית דומה ל"גחלים לוחשות": דיכוי ביטחוני יעיל מונע התפרצות מיידית, אך הצטברות גורמים מסלימים עלולה להצית הסלמה רחבה בכל רגע.
- יש לבחון משטר נאמנות ביניים ביו"ש [7] מנגנון בינלאומי/אזורי שיסייע בניהול המרחב, יפחית חיכוך ויחזק רכיבי משילות וביטחון.
- משטר כזה ישמש כלי לייצוב ולא כפתרון קבע [8] מטרתו לייצר מסגרת ניהולית חלופית

במציאות של חולשת הרש"פ והיעדר תהליך מדיני אפקטיבי.

- יישום המודל תלוי בשילוב שחקנים פרגמטיים ובחלוקת אחריות רחבה יותר, אך כרוך באתגרים פוליטיים, משפטיים וציבוריים משמעותיים [?] הן בצד הישראלי והן בצד הפלסטיני.

לקריאת המאמר במלואו

המאמר נכתב יחד עם ראם כהן, רכז התוכנית הפלסטינית ב-INSS.